

Приложение 4 към Наредба за развитието на академичния състав на НБУ

РЕЦЕНЗИЯ

от **проф. д-р Екатерина Неделчева Софрониева**,

катедра „Предучилищна и медийна педагогика“, Факултет по науки за образованието и изкуствата, СУ „Св. Кл. Охридски“

професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по чужд език – предучилищна и начална училищна възраст)

на **дисертационен труд**

за придобиване на научната степен „доктор“

докторска програма „*Методика на обучението по съвременни езици*“

област на висшето образование 1. Педагогически науки

професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...

научна специалност „*Методика на обучението по съвременни езици*“

с кандидат: **Цветелина Иванова Господинова**

тема на дисертацията: „**Интерактивни методи в обучението по английски език**“,

научен ръководител: **проф. Павлина Стефанова, д.н. и доц. д-р Светлана Георгиева
Димитрова-Гюзелева**

Рецензията е написана според изискванията на съществуващия Закон за развитие на академичния състав, Правилника за неговото приложение и Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ.

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Интегрирането на нови технологии в чуждоезиковото обучение с цел реализиране на по-интересно, динамично и ефективно взаимодействие е несъмнено едно от предизвикателствата пред съвременното езиково образование. Това е значим изследователски проблем както в научен, така и в научно-приложен план. Предлагането на по-качествени и привлекателни

курсове на младите хора е задача, която изисква преосмислянето на цялостния дизайн и организация на учебния процес. Необходимостта от такава промяна стана внезапно осезаема реалност в България, когато се наложи обучението на ученици и студенти от месец март 2020 г. да се осъществява онлайн в условия на усложнена пандемична обстановка за дълъг период от време. Промените в образователните процеси в нашата страна бяха част от общите тенденции, характерни през този период не само за Европа, но и за целия свят. Наложиха се бързото преминаване към онлайн обучение, което налагаше разработване на нови електронни курсове на базата на съществуващите учебни програми. Този дисертационен труд представя резултатите от създаването и провеждането на такъв курс по общ английски език за студенти (курсанти) от Академията на Министерството на вътрешните работи. В такъв аспект, темата е актуална и съвременна.

2. Точно формулирани цели и задачи на дисертацията.

Основната формулирана цел в дисертационния труд е да се изследва влиянието на различни интерактивни дейности върху усвояването на лексика и граматика в обучението на студенти по общ английски език. За постигането на така формулираната цел, дисертантът си поставя няколко конкретни задачи в теоретичен и практичен план, сред които достигането на адекватна работна дефиниция на интерактивността като понятие, дизайн на методически разработки за провеждане на педагогически експеримент, разработване на инструментариум за установяване на ефекта от прилагането на интерактивни дейности за усвояване на лексика и граматика в обучение от разстояние в електронна среда (ОРЕС), проверка на трайността на тези знания и др.

3. Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература.

Дисертационният труд на тема „Интерактивни методи в обучението по английски език“ е с обем от 329 страници, които включват основен текст (162 страници) и 11 приложения (167 страници). Библиографията включва 43 литературни източници на български език, 43 на английски език и 16 на руски език. В допълнение са посочени 61 електронни ресурса.

От така представените данни личи, че авторът е запознат със състоянието на изследвания проблем. Цветелина Господинова показва умения да използва и интерпретира наличните литературни източници в тази област за целите на проведеното изследване.

4. Коректност при цитирането на представителен брой автори.

В дисертационния труд литературните източници са цитирани коректно. Броят на използваните източници, включително и електронни ресурси, е над 160. Те отговарят на съдържанието на изследователската област на дисертацията. Има достатъчен брой съвременни проучвания, публикувани след 2000 г., от които някои са от последните 5 години.

5. Наличие на обоснован и разработен теоретичен модел на изследването.

Липсата на установена традиция и практика в използването на интерактивен подход в езиковото обучение на студентите (курсанти) от Академията на Министерството на вътрешните работи и наложилото се обучение от разстояние в електронна среда (ОРЕС) по време на пандемията в България обуславя необходимостта от разработването на такъв теоретичен модел. Дизайнът на педагогическия модел, предложен от автора, е създаден на базата на съществуваща учебна програма за преподаването на английски език за общи цели на студентите от специалност „Противодействие на престъпността и опазване на обществения ред“. Направен е опит в него бъдат отразени специфичните характеристики на задачи и дейности при онлайн обучение по език. Глава трета представя подробен педагогически дизайн на дейности за обучение по чужд език в ОРЕС.

6. Съответствие на избраната методология и методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд.

В литературния обзор Цветелина Господинова разглежда обстойно интерактивността в педагогически и технологичен план, същността и особеностите на интерактивното обучение и интерактивните методи, както и технологичните аспекти на чуждоезиковото обучение в частност. Избраната методология за експерименталното обучение на студентите, обаче, се базира най-вече върху технологичния аспект на интерактивността, а не върху прилагането на конкретни интерактивни методи за чуждоезиково обучение.

Основната цел, дефинирана от дисертанта е „да се изследва влиянието на различни по вид интерактивни дейности върху ефекта на усвояване на лексика и граматика в обучението на възрастни/ студенти по общ английски език.“ (с. 6).

Дизайнът на изследването включва експериментална и контролна група от общо 30 студенти (курсанти). И двете групи се обучават в електронна среда. В експерименталната група студенти

е реализиран педагогически експеримент. „При контролната група технологиите се използват само за комуникация и за споделяне на екран. При експерименталната група процедурата е свързана с надграждане с електронни интерактивни дейности чрез технологии, позволяващи динамична работа с учебния материал“ (с.127).

Използвани са методите на наблюдение, полу-структурирано интервю и др. Инструментариумът включва разработени задачи, тестове, анкети и др. (напр. анкета за нагласите към дизайна, проведена в двете групи, анкета за удовлетвореност от организацията и провеждането на обучението в ОРЕС, наблюдения по време на всички 16 учебни занятия, тестове на входното и изходното ниво на включената в изследването изучавана граматика и лексика).

Така предложеният инструментариум на изследването акцентира най-вече върху събирането на данни относно нагласите и мнението на студентите, които са описани подробно и в детайли, както и на наблюденията на преподавателя. Анализът на данните от проведените тестове на входно и изходно ниво обаче е оскъден и недостатъчно убедителен. Липсват конкретно дефинирани критерии и показатели, с които да се измери влиянието на различни по вид интерактивни дейности върху ефекта на усвояване на лексика и граматика в обучението.

За анализиране на събраните данни и сравнение на получените средни стойности в групите не са използвани и всички възможности на съществуващите статистически методи, с които да се даде, например, представа за статистическата значимост на получените разлики в двете групи по отношение на усвоената лексика и граматика.

7. Наличие на собствен принос при събирането и анализирането на емпиричните данни.

Считам, че събирането и анализирането на емпиричните данни е направено от автора. От представените биографични данни е видно, че Цветелина Господинова има дългогодишен опит като преподавател по чужд език на студенти и ученици, който е залегнал в основата на реализирането на този педагогически експеримент и предоставените данни от него.

Описание на приносите:

1. Кратка характеристика на естеството и оценка на достоверността на материала, върху който се градят приносите на дисертационния труд.

Темата е актуална и проведеният педагогически експеримент може да се приеме като принос към събирането на данни от студенти, изучаващи английски език по време на пандемията чрез обучение от разстояние в електронна среда (ОРЕС) в Академията на Министерството на вътрешните работи. Поднесената информация, свързана с нагласите им към едно такова

обучение и удовлетвореността им от него, е изчерпателна. Тя е добре онагледена графично и таблично в текста.

2. Описание на приносите на кандидата и класифицирането им.

Дисертационният труд показва, че кандидатът притежава теоретични знания в областта на педагогиката и методиката на обучението по езици. Акцентът е поставен върху преподаването на английски език за общи цели и интерактивните дейности и подходи.

Като основни научно-приложни и методико-практически приноси могат да се приемат някои от посочените в дисертацията, а именно:

- направен е подробен литературен обзор по темата, с цел извеждане на работни дефиниции на интерактивността и разглеждането ѝ в технологичен и педагогически аспект;
- представен е педагогически дизайн на урок за надграждане с технологична интерактивност;
- създадена е теоретико-приложна диаграма, съпоставяща видове задачи с подходящи за реализирането им в ОРЕС технологии;
- изготвени са методически разработки за два вида учебни занятия в ОРЕС – за контролна и експериментална група;
- изготвени са инструменти – анкетни карти за оценка на мнението на студентите, анкетна карта за наблюдение, анкета за удовлетвореност на студентите и др.

Дисертантът притежава нужните способности за провеждането на научно изследване.

3. Оценка на степента на лично участие на дисертанта в приносите.

Както беше споменато по-горе, считам че професионалният опит на Цветелина Господинова като преподавател и учител по английски език обуславя нейният интерес към изследователската тема. Нейното лично участие в обучение от разстояние в електронна среда (ОРЕС) по време на пандемичната обстановка в България стои в основата на самостоятелно проведеното изследване и анализирането на резултатите от него. Тя стъпва на съществуващи теории и практики в чуждоезиковото обучение, като интегрира някои техники в експерименталния модел, който апробира сред студентите. Това е иновативна стъпка в обучението на тези

студенти и може да се приема, че апробирането и верифицирането на този модел е принос на автора.

4. Оценка на съответствието на автореферата с основните положения и приносите на дисертационния труд.

Авторефератът е в обем от 54 страници и съответства на дисертационния труд. Той е достатъчно подробен и отразява в обобщен план всички основни положения и приноси, посочени в основния труд. Налична е цялата информация, необходима за автореферат.

Въздействия на дисертационния труд върху външната среда.

1. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани.

Публикациите на Цветелина Господинова по дисертацията, посочени в автореферата, са четири на брой. В допълнение е представена бележка за още една статия, която е под печат. Всички статии са самостоятелни, на български език и имат научна и научно-приложна стойност. В тях са представени част от теоретичните търсения на автора и оповестени някои от резултатите от експерименталното проучване. Отделно са изброени участия в над 20 национални и международни семинари, които свидетелстват за интереса и активното участие на дисертанта в научни и експертни форуми.

2. Използване и цитиране от други автори, отзиви в научния печат и др.

Цветелина Господинова не е посочила цитирания от други автори.

Лични качества на автора (ако рецензентът го познава).

Не познавам лично автора. Мнението ми се основава върху представените документи и дисертационния труд.

Мнения, препоръки и бележки.

Считам, че въпреки изложените бележки в настоящата рецензия по отношение степента на съответствие между избраната методология и методи на изследване и поставената цел и задачи, представената разработка отразява теоретичните познания и практическия опит на дисертанта и отговаря на изискванията за дисертационен труд.

За публичната защита на дисертационния труд, бих отправила следната препоръка към дисертанта – да се представят по-подробно и нагледно получените резултати от тестовете в началото и в края на изследването в двете групи, а също и да се предложи ясен сравнителен анализ на получените разлики. Ще е добре да се коментират изводите, свързани с основната цел на изследването, а именно - влиянието на различни по вид интерактивни дейности върху ефекта на усвояване на лексика и граматика в обучението на студентите.

Заключение.

В заключение, дисертационният труд представя самостоятелно научно изследване. Той отговаря на изискванията на съществуващия Закон за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ. Въз основа на посочените достойнства и научни приноси, давам своята положителна оценка на дисертационния труд и предлагам на уважаемото научно жури да гласува **положително** за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ в област на висшето образование *1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...*, научна специалност *„Методика на обучението по съвременни езици“*, на **Цветелина Иванова Господинова**.

Дата: 10.04.2023 г.

Подпис: .....